

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Tatai Kálvária-domb környéke

Utoljára módosítva: 2013-08-19 12:51:25

Megye: Komárom-Esztergom

Községhatár: Tata

A terület kiterjedése: 6.2332 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1999

GPS koordináták:

Felmérést végző személy(ek) neve: Musicz László

E-mail címe(k): fabalis@gmail.com

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A terület több ponton közelíthető meg. Az országos jelentőségű geológiai bemutatóterület bejárata a Fekete útról nyílik. A helyi védelem alatt álló bányaudvar is elérhető innen, míg a dombtető inkább a Fazekas utca irányából vagy a Kálvária utca felől, egy kis közön át érhető el. A zsidótemető bejárata a Kálvária utca végén található, a szolgálati lakás udvarán keresztül.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): A 166 méter magas Kálvária-domb csendes méltósággal emelkedik a város fölé. Az ősidők óta a tájat őrző domb mészkövét a paleolitikum óta bányászták az ember. Az évezredekkel keresztül itt folytatott kőbányászat nyomán tárultak fel azok a geológiai értékek, amelyek a kutatók figyelmét is felkeltették. A terület egyedülálló sajátossága, hogy csaknem 200 millió év geológiai fejlődéstörténete tanulmányozható itt. Kevés olyan pontja van Európának, ahol a földtörténeti középkor (a triász, júra, kréta időszak) rétegei ilyen kis területen együtt láthatók. A mezozoos alaphegységgrög az évszázmilliók folyamán többször emelkedett ki, majd került az egykori tenger alá. A legidősebb kőzet a felsőtriász időszaki (mintegy 195 millió éves) dachsteini mészkő. Júra időszakban (130-150 millió évvel ezelőtt) keletkezett tengeri eredetű mészkő rétegek, majd a kréta időszakban (mintegy 110 millió évvel ezelőtt) itt húzódtott sziklás tengerpart számos tengeri élőlény kövületét, lenyomatát őrzik. A geológiai szempontból legértékesebb egykori bányaterület 1958 óta áll országos védelem alatt, míg a Kálvária-domb ezen kívül eső területei, így maga a dombtető is 1992-ben kapott helyi védettséget. A Kálvária-domb régészeti és kultúrtörténeti értéke is kiemelkedő. Igaz, őskori jelentősége ugyan nem vetekedhet az innen mindössze 5 kilométerre feltárt 350 ezer éves vértesszőlősi előember-leletével, de az előkerült kőfaragó és vadász eszközök fontos emlékei a mintegy 30 ezer ezelőtt, a középső-paleolitikumban itt élt ősemberek kultúrájához. Az eredetileg Márvány-hegységnek nevezett, majd a középkorban Szent Iván-hegyként ismert terület legmagasabb pontján 1350 körül egy háromhajós templom állt. Ennek alapzatára épült a XVIII. században a ma is látható kápolna, melyet egykori építőjéről, Fellner Jakabról neveztek el. Az innen kőhajításnyira magasodó karcsú kilátó torony ipartörténeti műemlék, eredetileg – az Esterházyak idejében – sörétöntés célját szolgálta. A domb mai elnevezését a Schweiger Antal által 1770-ben alkotott kálvária-szoborcsoportról kapta. A Kálvária-domb keletre (az Öreg-tóra) néző oldalában található izraelita temető szintén műemlék, ahol a ma is látható legrégebbi sírok a XVIII. században létesültek. Itt nyugszik Farkasházi Fischer Mór, a herendi porcelán manufaktúra megalapítója is. A Kálvária-dombon magasodó víztornyon rendszeresen fészkel a vörös vércse, a kilátón pedig néha vándorsólymok pihennek. E fokozottan védett faj igazi pihenőhelyét azonban a közeli plébániatemplom tornya jelenti. A Kálvária-domb országos védelem alatt álló része szakvezetővel látogatható május és szeptember között, míg a helyi védettségű területek szabadon látogathatóak (a zsidótemetőnek külön látogatási rendje van). A Kálvária-dombról kiváló körpanoráma tárul fel, hiszen innen ragyogóan áttekinthető a város egésze, távolabb az Öreg-tó víztükre, majd a Gerecse és Vértes hegyvonulatai, de messze a délnyugati horizonton már a Bakony magasodik, nyugat felé pedig a Világörökség részét képező Pannonhalma is kivehető. Északnyugat felé a Nagyigmánd és Bábolna környéki szélerőművek sokasága mellett a komáromi hajódaruk erdeje látható. Mintegy 50-60 km sugarú terület tekinthető át innen. A dombtetőn állva térben és időben tehát igazi utazás tehető.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

0 % Erdő

60 % Gyep

0 % Cserjés

0 % Vizes terület

40 % Egyéb

Izraelita temető, magánkertek, lovarda

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

H2 - Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek I3 - Sziklafalak és kőfalak pionír növényzete I4 - Árnyéktűrő nyílt sziklanövényzet OC - Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok P2a - Üde cserjések RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok P6 - Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával U2 - Kertvárosok, szabadidő létesítmények U6 - Nyitott bányafelületek U7 - Homok-, agyag- tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak U10 - Tanyák, családi gazdaságok

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás,

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Őrzés, Bemutatás, Kaszálás,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Kevés

Gyalogakác: Kevés

Bálványfa ("ecetfa"): Sok

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

Tatai Öreg-tó TT részét képező erdőkkel (akácok és vegyes lombdők)

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - Tatai Öreg-tó TT, amely egyúttal Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Terület és Ramsari terület is.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 4

Állapotuk: jó

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

budai imola (*Centaurea sadleriana*) – néhány tő

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Kétéltűek: Barna varangy (*Bufo bufo*), zöld varangy (*Bufo viridis*), levelibéka (*Hyla arborea*)

Hüllők: Férge gyík (*Lacerta agilis*), vízisikló (*Natrix natrix*), kockás sikló (*Natrix tessellata*)

Madarak: vándorsólyom (*Falco peregrinus*) 1-2 telelő példány, vörös vércse (*Falco tinnunculus*)

1 pár fészkel, kabasólyom (*Falco subbuteo*) 1-1- vadászó példány, parti fecske (*Riparia riparia*)

10-15 pár, búbos pacsirta (*Galerida cristata*) 1 pár

5. Egyéb észrevétel